

Két anya

A gyermek szép volt és egészséges. A bába azt mondta, ilyen gyerek még nem jött ki a keze alól, de a bába annyiszor mondta ezt már, hogy ő maga sem hitte. De az anya hitte, az apa hitte, és a bába járandóságon felül még egy választási malacot is kapott, igaz, a legkisebbet.

És a másik gyerek is szép volt és egészséges. A csodálatos az volt, hogy ez a két gyerek úgy hasonlított egymáshoz, mint két tojás, pedig nem egy anyától születtek...

Ilyesmi előfordul.

Ugyanez a bába azonban itt nem mondott semmit a gyereket illetőleg, csak komoran állt az ágy mellett, és nézte a másik asszony lázas, cserepes szája szélét.

– Ha nem lennél beteg, azt mondanám, ledolgozod, de ki tudja, mikor állsz lábra? Addig adhatnál egy libát.

– Nem az enyéme a libák – suttogta a leány.

A bába felfortyant:

– Hát a tűz égesse meg azt a bitangot, ha már szégyenbe döntött, fizesse meg, vagy úgy kinyitom a számat, hogy a felesége is meghallja!

És bevágta az ajtót.

A bába öreg volt, és annyi szennyest látta már a világnak, hogy beledurvult, mint a kéz a kötörszabó, de talán mégse csinált volna patáliát, ha ez az asszony megmarad. De nem maradt meg. A láz váratlanul felcsapott, és elégette.

A bába tehát elment ahhoz a másik házhoz, tele bosszúval, annál is inkább, mert az ajándék malac fogta magát, és megdöglött.

Gondolkozott, hogy kinyissa-e hát a száját, de mivel könnyűnek látszott az eset, és azon a szegény halott lányon már úgysem lehet segíteni, elhatározta, hogy két malacért – de egészséges két malacért – inkább hallgat.

A férfi úgy fogadta, mintha egy csúnya, nagy varangy totyogott volna a szobába. Utálkozott, de az utálat önmagának is szólt.

– Na, mi van, Gerebné?

– A Nacának vége.

– Hallottam, szegény...

– Aztán... nem azért mondom, de a gyereken kívül nem maradt ott semmi, még nekem is adós maradt...

– Hát aztán? – öntötte el a méreg a férfit.

A bába arca olyan lett, mint a lárva, és szeme kegyesen a padlás felé fordult.

– Nem jó az ilyesmit a feleségnek megtudni, ugye... elapadhat a teje... meg a malac is megdöglött. Csak én tudom meg az anyja... egyiket neki adnám, meg hát a gyerek is...

A férfi legszívesebben eltaposta volna a bábát, legszívesebben a haját tépte volna, vagy jó lett volna egy széket összetörni, de a méltóság is valami... meg a veszedelem is valami... azért csak suttogott:

– Ne zsaroljon... majd gondolkodom, de malacot nem. Majd valami mást. Jöjjön máskor, most pedig menjen az asszonyhoz, az a maga dolga.

De az ilyen öreg bábát nehéz kiismerni. Az ilyen öreg bába nem fél az ördögtől sem, nemhogy egy férfitől – aki végeredményben semmi más, csak férfi –, lement a fiatal anyához, és elmondott mindent.

Ezt hát leráztam – gondolta a férfi, ámbár nem volt nyugodt, és lelkiismerete megnyugtatóására belement a városba, ivott egy kicsit, és hatalmas csokrot vitt a feleségének.

Az asszony úgy feküdt, mintha viaszból lenne, vagy alabástromból, akihez nem lehet hozzányúlni, mert eltörik. Ezt érezte a férfi, aki döbbenetben állt a csokorral.

– Valami baj van?

Az asszony szeme, mint a tört vizes üveg, és karja alig mozdul, amint a lába felé int.

– Már nincs.

És lábtól ott feküdt egyformán pólyálva, egyformán tisztán, angyali üdén két egyforma gyerek.

A férj csak kitántorodott a szobából. Most már semmi akadály nem volt, hogy összetörje a széket, és annak se, hogy a haját tépje. Annak se, hogy legyá magát, és bátorságot véve újra be ne menjen asszonyához. Először úgy gondolta, hogy keményen „rendet csinál”, de a fekvő asszony, a fehér arc lefékezte.

– Angyalom, beismerem... de most már vessünk véget ennek a komédiának....

– Nem.

– De ez a szegény.

– Már nem az.

– Szépen visszavisszük... megfizetem nekik...

– Nem! Nem! A magáé ez is, és az enyém most már. Vagy elmegyek én is.

A férj könnyörgött, rimánkodott, káromkodott, fenygetett, végül odalépett az ágy végéhez, és Heródesként kinyújtotta kezét.

Az asszony meg se moccant. A csend, mint az ólom, s a férfi lassan süppedt össze, mint a májusi hó.

– Melyik az? – hörögte, és kitántorgott a szobából.

Aztán elköltöztek idegen vidékre. A bába megkapta a malacot s a halott anyja a pénzt. Lehet, hogy hallgattak, lehet, hogy nem, de az új helyen mindenkégyen nagyon szerette az „ikreket” – csodálatos! –, még

az apa is. Titokban elnézte őket, elnézegette, aztán megcsóválta a fejét.

Az asszony pedig hallgatott.

Hosszú, hosszú éveken át, amíg az egyik év háborút nem hozott a világra. Háborút, könnyet és vért.

S az egyik fiú elesett.

A házat megrokkasztotta a gyász, s a fehér könyvek nyomtalanul peregtek le a fekete gondolatok szárnyán.

Requiem után együtt ült a két öreg.

Egyszerre emelték fel a fejüket, egyszerre simult össze a két szem, mondva, kérdeve, kutatva.

Aztán a férfi lehajtotta a fejét.

– Most már ne is mondja meg, szívem.

És ne csóválj a fejed, kegyes olvasó, az írói fantázia eme kibicsáklásán. Ilyen történetet csak az élet mer írni. Azóta meghalt már az apa s a másik fiú is, de az anya még él. Itt, köztünk.

*